

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-4\(32\)-4](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-4(32)-4)

Мунько Анна Юрївна,

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри управління та адміністрування, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 49005, м. Дніпро, проспект Гагаріна, 26, e-mail: munkoann@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6651-9970>

Munko Anna Yuriiivna,

PhD in Public Administration, Associate Professor of Department of Administration and Management Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, 49005, Dnipro, Gagarin Avenue, 26 e-mail: munkoann@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6651-9970>

РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЩОДО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Анотація. Мета статті – обґрунтування заходів щодо формування та розвитку компетентностей фахівців місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань фінансової безпеки громад.

Методологія. Теоретичною основою стали сучасні дослідження українських науковців щодо реалізації технологій забезпечення фінансової безпеки на рівні регіонів і громад (Н. Бак, О. Бобровської, С. Бурлуцького, С. Бурлуцької, Т. Крушельницької, О. Матвеевої, М. Трещова та інших). Використано діалектичний метод пізнання та метод компаративного аналізу. Однак, в наявних напрацюваннях приділено недостатньо уваги формуванню та розвитку відповідних компетентностей у службовців органів влади, чого вимагає реалізація цього відносно нового напрямку державно-управлінської діяльності.

Наукова новизна. За результатами дослідження сформовано орієнтовні рамки «цілі – завдання – результати» проекту, спрямованого на формування та розвиток компетентностей з питань фінансової безпеки територіальної громади, розробки та впровадження відповідних заходів згідно з результатами проведених досліджень, що включають такі елементи: генеральні цілі, завдання, очікувані результати, цільові показники, джерела верифікації даних. За основними етапами реалізацію завдань щодо формування та розвитку компетентностей фахівців з питань фінансової безпеки територіальної громади представлено за допомогою робочого плану виконання проекту. Завдання по оцінюванню результатів управління запропоновано виконувати за документованою методикою «Організація процесу оцінювання рівня фінансової безпеки територіальної громади та якості управління нею», що встановлює послідовність та порядок виконання процедур, технології методів і інструментів оцінювання, як складової стандартів якості управління.

Висновки. Очікується, що реалізація обґрунтованих заходів серед іншого дозволить мінімізувати ризики дефолту органів місцевого самоврядування підвищити ефективність використання коштів бюджетів усіх рівнів.

Ключові слова: фінансова безпека, економічна безпека, публічне управління, територіальна громада, органи місцевого самоврядування, професійні компетентності, бюджет, проектний підхід.

DEVELOPMENT OF COMPETENCES OF PUBLIC SERVANTS REGARDING THE MANAGEMENT OF THE FINANCIAL SECURITY OF THE TERRITORIAL COMMUNITY

Abstract. *The purpose* of the article is to substantiate measures for the formation and development of the competences of specialists of local executive bodies and local self-government bodies in matters of financial security of communities.

Methodology. The theoretical basis was modern research by Ukrainian scientists on the implementation of financial security technologies at the level of regions and communities (N. Bak, O. Bobrovska, S. Burlutsky, S. Burlutska, T. Krushelnytska, O. Matveeva, M. Treshchev and others). The dialectical method of cognition and the method of comparative analysis were used. However, in the available studies, insufficient attention is paid to the formation and development of the relevant competencies of government officials, which is required by the implementation of this relatively new direction of public management activity.

Scientific novelty. According to the results of the research, an indicative framework of “goals – tasks – results” of the project was formed, aimed at the formation and development of competences in matters of financial security of the territorial community, the development and implementation of appropriate measures according to the results of the conducted research, which include the following elements: general goals, tasks, expected results, target indicators, data verification sources. According to the main stages, the implementation of the tasks related to the formation and development of the competences of specialists in matters of financial security of the territorial community is presented with the help of the work plan for the implementation of the project. The task of evaluating the results of management is proposed to be performed according to the documented methodology «Organization of the process of assessing the level of financial security of the territorial community and the quality of its management», which establishes the sequence and order of performing procedures, technology, methods and assessment tools as a component of management quality standards.

Conclusions. It is expected that the implementation of reasonable measures, among other things, will minimize the risks of default of local self-government bodies and increase the efficiency of the use of budget funds at all levels.

Key words: financial security, economic security, public administration, territorial community, local self-government bodies, professional competences, budget, project approach.

---

1. Вступ. Фінансова безпека – це не тільки національна проблема. Це визначальний фактор сучасної глобальної та локальної економіки, сформований поглибленням транснаціоналізації та міжмуніципальної економічної інтеграції.

Децентралізація влади та розширення повноважень органів місцевого самоврядування, зокрема в частині розпорядження фінансовими ресурсами змістили акцент наукового пошуку щодо фінансової безпеки на рівень територіальних громад. Протягом останніх п'яти років вчені розглядають специфіку фінансової безпеки на рівні областей та територіальних громад, зокрема її фінансові, економічні, фіскальні аспекти (Н. Бак (Бак, 2019), О. Бобровська (Бобровська, 2015), С. Бурлуцький, С. Бурлуцька (Бурлуцький, 2015), Т. Крушельницька (Бобровська, 2015), О. Матвеева (Матвеева, 2015), М. Трещов (Трещов, 2018) та інші).

Управління фінансовою безпекою територіальної громади передбачає прийняття ефективних управлінських рішень в частині фінансового менеджменту органу місцевого самоврядування,

а саме: інституціоналізацію кращих практик муніципального фінансового менеджменту; формування стратегічних пріоритетів фінансового менеджменту органу місцевого самоврядування; визначення показників фінансової безпеки громади та їх граничних значень; управління ризиками (бюджетними, податковими, інформаційними); упередження дефолту органу місцевого самоврядування та впровадження інших передових технологій забезпечення фінансової безпеки територіальної громади (Мунько, 2022).

Реалізація цього відносно нового напрямку державно-управлінської діяльності вимагає формування та постійного розвитку відповідних компетентностей у посадових осіб органів публічного управління, чому в наявних напрацюваннях приділено недостатньо уваги.

Мета статті – обґрунтування заходів щодо формування та розвитку компетентностей фахівців місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань фінансової безпеки територіальних громад.

2. Розвиток професійних компетентностей публічних службовців. Механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки держави (*та її території, додаємо ми*) – це система правового, організаційного та інституційного забезпечення, методів і важелів впливу суб'єктів фінансової безпеки держави на її об'єкти з метою своєчасного виявлення, нейтралізації, загрози національним (*та локальним – уточнення наше*) інтересам у фінансовому секторі (Kryshtanovych, 2022).

Процес формування та розвитку компетентностей у службовців місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань фінансової безпеки територіальної громади включає, насамперед дослідні, інформаційні, навчальні заходи:

- вивчення потреби у фахівцях з питань фінансової безпеки на рівні кожної територіальної громади та визначення рівня їх обізнаності щодо цієї сфери публічного управління та адміністрування;
- розробку рекомендацій щодо формування та розвитку відповідних компетентностей, у тому числі законодавчих ініціатив;

– розробку та реалізацію інформаційних і навчальних заходів.

Для вирішення масштабних завдань, як наголошують М. Трещов та С. Шевченко, доцільно застосувати проектний підхід до організації управлінського процесу. Тобто, кожне масштабне завдання необхідно розглядати як окремий проект та розподілити його менші підпроекти, призначивши до кожного відповідальну особу. Керівником головного проекту може бути керівник, його заступники або керівники інших структурних підрозділів залежно від масштабу проекту та його цілей (Шевченко, 2021).

Орієнтовні рамки «цілі – завдання – результати» проекту, спрямованого на формування та розвиток компетентностей з питань фінансової безпеки територіальної громади, розробки та впровадження відповідних заходів згідно з результатами проведених досліджень, за нашим баченням, включають такі елементи: генеральні цілі, завдання, очікувані результати, цільові показники (базові, проміжні та фінальні), джерела верифікації даних (табл. 1).

Джерелами верифікації даних можуть бути: акти впровадження місцевих органів виконавчої

Таблиця 1

Орієнтовні рамки проекту щодо формування та розвитку компетентностей з питань фінансової безпеки територіальної громади

Рівень цілі	Очікувані результати	Індикатори	Верифікація даних
1	Зміна управлінських підходів (місцеві органи державної виконавчої влади, місцеве самоврядування, ін.) до організації забезпечення фінансової безпеки територіальної громади	Питома вага розроблених рамок проекту рекомендацій, впроваджених стейкхолдерами всіх рівнів	Акти впровадження розробок від стейкхолдерів
1.1	Визначення потреби у фахівцях з питань фінансової безпеки для кожної територіальної громади; узагальнення та класифікація із урахуванням розміру (площі території) громади, кількості жителів тощо; вимірювання рівня компетентностей	Кількість працівників місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, охоплених опитуванням і тестуванням Аудиторія публічного управління, охоплених інформаційною кампанією з результатами опитування і тестування	Кількість опитувальних анкет та виконаних тестів Кількість працівників органів публічного управління, охоплених інформаційною кампанією
1.2	Розробка рекомендацій щодо вдосконалення кадрового забезпечення органів влади фахівцями з питань фінансової безпеки територіальної громади, формування та розвитку їхніх професійних компетентностей	Кількість опублікованих наукових статей Кількість розроблених навчально-методичних посібників Кількість інформаційних і навчальних заходів Аудиторія, охоплена інформаційними та навчальними заходами	Копія статті або довідка про прийняття до публікації Рішення ради закладу вищої освіти про затвердження до друку посібника; рецензії докторів наук з державного управління про відповідність вимогам до такого виду видання Тираж посібника. Звіти про проведені заходи, фото, відео Кількість учасників заходів

Рівень цілі	Очікувані результати	Індикатори	Верифікація даних
2	Підвищення ефективності використання бюджетних коштів шляхом впровадження технологій забезпечення фінансової безпеки територіальної громади	Питома вага розроблених в рамках проєкту рекомендацій, впроваджених органами влади та стейкхолдерами усіх рівнів	Акти впровадження розробок від органів влади та стейкхолдерів
2.1	Розробка пакету законопроектів про впровадження технологій забезпечення фінансової безпеки територіальної громади	Кількість поданих (прийнятих) законопроектів та поправок до наявних законопроектів	Довідка суб'єкта законодавчої ініціативи про використання положень розроблених законопроектів
2.2	Розробка рекомендацій для органів державного управління та місцевого самоврядування про впровадження технологій забезпечення фінансової безпеки територіальних громад	Економія коштів бюджетів за рахунок впровадження розроблених технологій	Розрахунки структурних підрозділів місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, що відповідають за розподіл коштів бюджету
3	Підвищення рівня компетентності стейкхолдерів всіх рівнів з питань фінансової безпеки територіальних громад	Кількість навчених стейкхолдерів на базі розробленої програми дистанційного курсу	Інформація закладу вищої освіти, на базі якого проводилася апробація програми дистанційного курсу
3.1	Створення програми електронного навчального модуля з питань фінансової безпеки територіальної громади для місцевих органів державної виконавчої влади і місцевого самоврядування	Кількість розроблених програм	Рішення вченої ради закладу вищої освіти про затвердження програми електронного навчального модуля; рецензії докторів наук з державного управління
		Кількість навчених фахівців під час апробації програми; очікувана кількість учасників електронного курсу на базі програми на плановий та два наступні роки	Інформація закладу вищої освіти, на базі якого проводилася апробація програми; перспективні плани закладу вищої освіти, органів влади та стейкхолдерів

влади та органів місцевого самоврядування; розрахунки структурних підрозділів, що відповідають за розподіл коштів бюджету та сектор економіки; статистична інформація закладів вищої освіти тощо.

За основними етапами реалізацію завдань щодо формування та розвитку компетентностей фахівців з питань фінансової безпеки територіальної громади представимо за допомогою робочого плану виконання проєкту (табл. 2).

Реалізація заходів передбачається у рамках трьох кварталів бюджетного року, передбачаючи, що протягом четвертого кварталу відбувається оцінювання результатів реалізації проєкту «за фактом», виявлення недоліків та формування робочого плану на наступний фінансовий рік.

В системі управління фінансовою безпекою територіальної громади обсяги, темпи, якість і рівень виконання відповідальними фахівцями своїх посадових обов'язків забезпечують можливості поточної і стратегічної продуктивної діяльності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення фінансової безпеки громади.

А відтак, стандартизація управлінських процесів посідає чільне місце в підвищенні якості та оперативності відповідних управлінських процесів, незалежно від того, хто виконуватиме ту чи іншу функцію. Такі кроки спрямовані на мінімізацію ризиків невиконання поставлених завдань у разі зміни виконавців з різних причин (відпустки, звільнення, лікарняний тощо).

3. Методика оцінювання рівня фінансової безпеки територіальної громади та якості управління нею

Не менш важливими є заходи щодо підвищення якості та прозорості управління, оскільки, серед іншого, ці заходи сприятимуть збільшенню бюджету ефективності, зменшити втрати від корупції та підвищити якість публічних послуг (Darahan, 2022).

Завдання по оцінюванню результатів управління фінансовою безпекою територіальної громади пропонуємо виконувати за документованою методикою «Організація процесу оцінювання рівня фінансової безпеки територіальної громади та якості управління нею». Вона вста-

**Робочий план виконання проєкту формування та розвитку компетентностей
з питань фінансової безпеки територіальної громади**

Рік	Бюджетний рік								
	Квартал			2			3		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Завдання 1. Модернізація управлінського підходу (органів державного управління, місцевого самоврядування, закладів вищої освіти тощо) до організації управління фінансовою безпекою територіальної громади									
1. Проведення опитувань та тестувань працівників місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо рівня сформованості відповідних компетентностей та визначення потреби у таких фахівцях									
2. Узагальнення результатів проведених опитувань та виокремлення проблем щодо формування та розвитку компетентностей з питань фінансової безпеки громади									
3. Розробка рекомендацій щодо розвитку компетентностей									
Завдання 2. Підвищення ефективності використання бюджетних ресурсів за рахунок впровадження технологій забезпечення фінансової безпеки територіальної громади									
1. Розробка та внесення змін до чинного законодавства з метою впровадження реалізації технологій забезпечення фінансової безпеки територіальної громади									
2. Розробка рекомендацій для місцевих органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо імплементації відповідних технологій									
Завдання 3. Створення навчального курсу та проведення інформаційної кампанії щодо імплементації технологій забезпечення фінансової безпеки територіальної громади для працівників органів влади									
1. Підготовка збірника рекомендацій з підвищення відповідних компетентностей публічних службовців									
2. Проведення тренінгів з підвищення відповідних компетентностей публічних службовців									
Завдання 4. Підвищення рівня фінансової безпеки територіальної громади									
1. Аналіз рівня фінансової безпеки територіальної громади за системою показників у динаміці за останні 3 роки									
2. Методичний супровід та моніторинг результатів впровадження технологій забезпечення фінансової безпеки територіальної громади									

Прим.: розроблено автором

новлює послідовність та порядок виконання процедур, технології методів і інструментів оцінювання, як складової стандартів якості управління.

Вимоги такої документованої методики обов'язкові для виконання персоналом профільного структурного підрозділу органу місцевого самоврядування та працівників, відповідальних за управління бюджетними коштами та фінансовою безпекою у виконавчих органах місцевої ради (самостійних підрозділах) для забезпечення кваліфікованими кадрами.

Метою процесу є: забезпечення реалізації системи управління фінансовою безпекою тери-

торіальної громади; здійснення аналітичної та організаційної роботи з муніципального фінансового менеджменту; задоволення потреби у місцевих фінансових ресурсах та їх ефективне використання; забезпечення документального оформлення оцінювання рівня фінансової безпеки громади та якості управління нею.

Виконавцем процесу визначаємо керівника структурного підрозділу виконавчого комітету органу місцевого самоврядування за напрямом місцеві бюджети та фінанси (керівник процесу). Співвиконавці процесу – заступники голови місцевої ради, керівники інших виконавчих органів ради.

Документована методика побудована на основі процесного підходу та включає такі підпроцеси:

1. Опрацювання інформаційних потоків та розподіл завдань;
2. Прийом, розгляд завдань та підготовка інформації;
3. Узагальнення отриманих відомостей та підготовка аналітичної довідки;
4. Ухвалення управлінського рішення;
5. Реалізація управлінського рішення.

До вхідних потоків інформації відносимо: структурні підрозділи органу місцевого самоврядування, розпорядників бюджетних коштів, територіальні органи профільних міністерств, структурні підрозділи обласної державної адміністрації, обласної ради. Це: нормативно-правові акти, інформаційно-аналітичні записки, звіти.

Вихідні потоки формують: керівник органу місцевого самоврядування та його заступники, керуючий справами виконавчого комітету місцевої ради. Зміст потоку – інформація про прийняття управлінського рішення.

Серед показників якості управлінського процесу виокремлюємо: оперативність аналізу (період від фактичного надходження інформації до отримання результату її аналізу) та результативність процесу (висновки та ухвалені управлінські рішення на основі аналізу).

Організація підпроцесу підготовки інформації передбачає такі етапи:

1. Опрацювання доручення керівництва щодо оцінювання рівня фінансової безпеки та якості управління.
2. Аналіз результатів економічної діяльності в територіальній громаді. Здійснюється аналіз індексів росту (приросту) валового місцевого продукту на душу населення у динаміці не менше, ніж за три роки.
3. Визначення рівня самостійності місцевих бюджетів. Розраховується вертикальний дисбаланс як питома вага трансфертів з державного бюджету в загальному обсязі місцевих бюджетів.
4. Аналіз тенденцій і динаміки процесів формування фінансових ресурсів (дохідної частини місцевих бюджетів). Здійснюється у розрізі основних джерел надходжень не менше, ніж за три роки.

5. Аналіз структури і раціональності розподілу видатків місцевих бюджетів. Здійснюється згідно з функціональною, економічною, програмною класифікацією видатків не менше, ніж за три роки. Вивчаються зміни динаміки та структури видатків за системою показників.

6. Оцінювання ефективності використання власності територіальної громади. Аналізується

діяльність в муніципальному секторі (підприємства комунальної власності, земельні ресурси, нерухоме майно).

7. Моніторинг альтернативних форм фінансування проектів розвитку (використання цільових фондів розвитку, запозичення, гарантії).

8. Моделювання складників фінансової безпеки територіальної громади, наприклад, шляхом побудови багатофакторної множинної регресійної моделі економічного розвитку громади та виявленні факторів, які відіграють істотну роль у створенні загроз її фінансовій безпеці (Rybalchenko, 2021).

Підпроцес узагальнення отриманих відомостей та підготовка аналітичної довідки передбачає: узагальнення підготовленої фахівцями інформації; опрацювання узагальненої інформації та формування висновків; формування аналітичної довідки про рівень фінансової безпеки територіальної громади та якості управління процесами її забезпечення.

4. Висновки. Очікувані результати реалізації заходів щодо формування та розвитку компетентностей фахівців місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань фінансової безпеки територіальної громади: досягнення високого рівня фінансової безпеки територіальних громад України; мінімізації ризиків дефолту органів місцевого самоврядування; збільшення кількості фахівців з питань фінансової безпеки із урахуванням потреб різних типів територіальних громад; підвищення ефективності використання коштів бюджетів усіх рівнів; поліпшення професійних компетентностей працівників місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування з питань фінансової безпеки територіальної громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: —

1. Бак Н. Фінансова безпека територіальних громад в Україні: сутність, структурні складові, загрози. *Світ фінансів*. 2019. № 1(58). С. 98–110.
2. Бобровська О. Ю., Крушельницька Т. А., Мунько А. Ю. Розробка методики оцінювання впливу децентралізації влади на формування інвестиційного профілю територій. *Аспекти публічного управління*. 2015. № 6. С. 47–57.
3. Бурлуцький С. В., Бурлуцька С. В. Економічна та фінансова безпека регіонів в умовах децентралізації. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2015. № 6. С. 16–21.
4. Матвеева О.Ю., Мунько А.Ю. Розширення можливостей органів місцевого самоврядування щодо фінансового забезпечення розвитку регіо-

- нів. *Теорія та практика державного управління*. 2015. Вип. 4. С. 138–145.
5. Мунько А.Ю. Політика фінансової безпеки територіальних громад: розробка, реалізація, оцінювання. *Таврійський науковий вісник*. 2022. № 1. С. 66–72.
  6. Трещов М. М. Концептуальні засади стратегічного управління ресурсним забезпеченням місцевих бюджетів. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 4 (33). С. 6–75.
  7. Шевченко С.О., Трещов М.М. Розвиток управлінських навичок керівників органів державної влади. *Наукові перспективи*. Київ: GoToPrint, 2021. № 5(11). С. 204–216.
  8. Darahan V., Shynkevych A. Theoretical and methodological fundamentals in formation of economic security in the field of public procurement. *Philosophy, Economics and Law Review*. Vol. 2. № 1, 2022. P. 161–174.
  9. Kryshtanovych M., Vartsaba V., Kurnosenko L., Munko A., Chepets O. The System for Ensuring the Financial and Economic Security of the State in an Aggressive External Environment. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. №. 11. P. 51–56.
  10. Rybalchenko L., Ryzhkov E., Ohrimenco S. Modeling economic component of national security. *Philosophy, Economics and Law Review*. 2021. Vol. 1. № 1. P. 25–36.
  3. Burlutskyi, S.V., Burlutska, S. V. (2015). Ekonomichna ta finansova bezpeka rehioniv v umovakh detsentralizatsii [Economic and financial security of regions in terms of decentralization]. *Visnyk Shchidnoukrajinskoho natsionalnogo universytetu imeni Volodymyra Dalia – Bulletin of the Eastern Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl*, 6, 16–21 [in Ukrainian].
  4. Matveieva, O.Yu., Munko, A.Yu. (2015). Rozshyrennia mozhlyvostei orhaniv mistsevoho samovriaduvannia shchodo finansovoho zabezpechennia rozvytku rehioniv [Expanding the capabilities of local self-government bodies regarding financial support for the development of regions]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia – Theory and practice of public administration*, 4, 138–145 [in Ukrainian].
  5. Munko, A.Iu. (2022). Polityka finansovoi bezpeky terytorialnykh hromad: rozrobka, realizatsiia, otsiniuvannia [Financial security policy of territorial communities: development, implementation, evaluation]. *Tavriyskyi naukovyi visnyk – Taurian Scientific Bulletin*, 1, 66–72 [in Ukrainian].
  6. Treshchov, M.M. (2018). Kontseptualni zasady stratehichnoho upravlinnia resursnym zabezpechenniam mistsevykh biudzhetyv [Conceptual principles of strategic management of resource provision of local budgets]. Dnipro : Monolit [in Ukrainian].
  7. Shevchenko, S.O., Treshchov, M.M. (2021). Rozvytok upravlinskykh navychok kerivnykiv orhaniv derzhavnoi vlady [Development of management skills of heads of state authorities]. *Naukovi perspektyvy – Scientific perspectives*, 5, 204–216 [in Ukrainian].
  8. Darahan, V., Shynkevych, A. (2022). Theoretical and methodological fundamentals in formation of economic security in the field of public procurement. *Philosophy, Economics and Law Review*, 2, 1, 161–174 [in English].
  9. Kryshtanovych, M., Vartsaba, V., Kurnosenko, L., Munko, A., Chepets, O. (2022). The System for Ensuring the Financial and Economic Security of the State in an Aggressive External Environment. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22, 11, 51–56 [in English].
  10. Rybalchenko, L., Ryzhkov, E., Ohrimenco, S. (2021). Modeling economic component of national security. *Philosophy, Economics and Law Review*, 1, 1, 25–36 [in English].

REFERENCES:

1. Bak, N. (2019). Finansova bezpeka terytorialnykh hromad v Ukraini: sutnist, strukturni skladovi, zahrozy [Financial security of territorial communities in Ukraine: essence, structural components, threats]. *Svit finansiv – The world of finance*, 1, 98–110 [in Ukrainian].
2. Bobrovska, O.Yu., Krushelnytska, T.A., Munko, A.Yu. (2015). Rozrobka metodyky otsiniuvannia vplyvu detsentralizatsii vlady na formuvannia investytsiinoho profilu terytorii [Development of a methodology for assessing the impact of decentralization of power on the formation of the investment profile of territories]. *Aspekty publichnoho upravlinnia – Aspects of public administration*, 6, 47–57 [in Ukrainian].